

Comparison of the Effectiveness of the Successful Money Management and Reality Therapy Training Packages in Financial Conflicts, Family Relationships, and Marital Intimacy of Married Women

Kobra. Asadi¹, Zahra. Yousefi^{2*} & Ali. Mahdad³

1. Ph.D student of counseling department, Isfahan branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran
2. Assistant Professor, Department of Psychology, Isfahan Branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran
3. Associate Professor, Department of Psychology, Isfahan Branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran

ARTICLE INFORMATION

Article type

Original research

Pages: 13-30

Corresponding Author's Info

Email: z.yousefi@khuisf.ac.ir

Article history:

Received: 2022/05/31

Revised: 2022/07/28

Accepted: 2022/08/21

Published online: 2022/08/29

Keywords:

successful management, financial conflicts, family relationships, marital intimacy, reality therapy

ABSTRACT

Background and Aim: Economic pressure in families where couples cannot match their financial demands with the current family conditions can create conflicts in the financial priorities of each couple or family. These conflicts, which are caused by financial turmoil, can reduce family communication, marital satisfaction, and intimacy. Accordingly, this study was conducted to determine and compare the effectiveness of the successful management and reality therapy training packages in financial conflicts, family relationships, and marital intimacy of married women. **Methods:** This was a quasi-experimental study with a pretest and posttest design, a control group, and a two-month follow-up phase. The statistical population included all married women in Tehran in 2020-2021, out of which 45 married women were selected by purposeful sampling and randomly assigned to two experimental groups and one control group (15 people in each group). The experimental groups received eight 90-minute sessions of researcher-made successful money management training (2021) and Glasser's reality therapy (2008) interventions one session per week. However, the control group received no intervention. The study tools were the ENRICH marital satisfaction scale (1998), the Family Communication Patterns Instrument (Ritchie & Fitzpatrick, 1990), and the Intimacy Scale (IS) (Thompson & Walker, 1983). The data were analyzed using repeated measures ANOVA. **Results:** According to the results, successful money management and reality therapy training packages have a significant effect on financial conflict, family relationships, and marital intimacy of married women ($p < 0.001$). The results of the follow-up test suggested that there is no significant difference between the two test groups in terms of the effectiveness of the training packages. So, it can be argued that both training packages are equally effective. **Conclusion:** The results indicated that both the successful money management training package, which is a culture-based and native protocol, and the reality therapy training package can reduce financial conflicts in the family and improve family relationships and marital intimacy.

This work is published under CC BY-NC 4.0 licence.

© 2022 The Authors.

How to Cite This Article: Asadi, K., Yousefi, Z., & Mahdad, A. (2022). Comparison of the Effectiveness of the Successful Money Management and Reality Therapy Training Packages in Financial Conflicts, Family Relationships, and Marital Intimacy of Married Women. *Jayps*, 3(1): 13-30

مقایسه اثربخشی بسته تدوین شده مدیریت موفق با واقعیت درمانی بر تعارضات مالی، ارتباطات خانوادگی و صمیمیت زناشویی زنان متأهل

کبری اسدی^۱، زهرا یوسفی^{۲*} و علی مهداد^۳

۱. دانشجوی دکتری گروه مشاوره، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران
۲. استادیار گروه روانشناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران
۳. دانشیار گروه روانشناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: علمی- پژوهشی صفحات: ۳۰-۱۳ اطلاعات نویسنده مسئول ایمیل: z.yousefi@khuisf.ac.ir	زمینه و هدف: فشار اقتصادی در خانواده‌هایی که زوجین قادر به تطابق خواسته‌های مالی خود با شرایط فعلی خانواده نیستند می‌تواند موجب تعارضاتی در زمینه اولویت‌های مالی هر یک از زوجین یا خانواده شود. از سوی دیگر این تعارضات ناشی از آشفتگی مالی می‌تواند ارتباطات خانوادگی، رضایت زناشویی و در نهایت صمیمیت را کاهش دهد؛ لذا پژوهش حاضر با هدف تعیین و مقایسه اثربخشی بسته آموزشی مدیریت موفق با واقعیت درمانی بر تعارضات مالی، ارتباطات خانوادگی و صمیمیت زناشویی زنان متأهل بود. روش پژوهش: پژوهش حاضر نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه گواه و مرحله پیگیری دو ماهه بود. جامعه آماری کلیه زنان متأهل شهر تهران در سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بود که ۴۵ زن متأهل به شیوه نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و یک گروه گواه قرار داده شدند (هر گروه ۱۵ نفر). گروه‌های آزمایش هشت جلسه نود دقیقه‌ای مداخلات مربوط به آموزش مدیریت موفق پول محقق ساخته (۱۴۰۰) و واقعیت درمانی گلاسر (۲۰۸) را به صورت هفته‌ای یک جلسه ۹۰ دقیقه‌ای به صورت جداگانه دریافت نمودند در حالی که گروه گواه در انتظار دریافت مداخله بوده و در طول اجرای پژوهش این مداخلات را دریافت نکرد. ابزارهای مورد استفاده شامل پرسشنامه تعارضات مالی انریچ (۱۹۹۸)، الگوهای ارتباطی خانواده ریچی و فیتزپاتریک (۱۹۹۰) و صمیمیت زناشویی تامپسون و والکر (۱۹۸۳) بود. داده‌های گردآوری شده با استفاده از واریانس اندازه‌گیری مکرر تحلیل شد. یافته‌ها: نتایج نشان داد که بسته مدیریت موفق پول و واقعیت درمانی بر تعارضات مالی، ارتباطات خانوادگی و صمیمیت زناشویی زنان متأهل تأثیر معنادار دارند ($P < 0.01$). نتایج آزمون تعقیبی نیز نشان داد که بین دو گروه آزمایش در زمینه اثربخشی تفاوت معناداری وجود ندارد در نتیجه می‌توان گفت اثر هر دو بسته آموزشی یکسان است. نتیجه‌گیری: در مجموع نتایج این پژوهش نشان داد که هم بسته تدوین شده مدیریت موفق پول که یک پروتکل مبتنی بر فرهنگ و بومی است و هم بسته آموزشی واقعیت درمانی می‌توانند تعارضات مالی در خانواده را کاهش داده و بر بهبود روابط خانوادگی و صمیمیت زناشویی اثرگذار باشند.

انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است.
تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.

شیوه استناد به این مقاله

اسدی، ک.، یوسفی، ز.، و مهداد، ع. (۱۴۰۱). مقایسه اثربخشی بسته تدوین شده مدیریت موفق با واقعیت درمانی بر تعارضات مالی، ارتباطات خانوادگی و صمیمیت زناشویی زنان متأهل. *دوفصلنامه مطالعات روانشناختی نوجوان و جوان*، ۳(۱): ۳۰-۱۳

مقدمه

قسمت اعظم عمر انسان‌ها در زندگی مشترک می‌گذرد؛ با ازدواج و شروع زندگی مشترک، زن و مرد باید خود را با زندگی و رابطه‌ی جدید هماهنگ کنند و به‌علاوه به نیازها و احساسات خود و حتی مقدم بر آن به احساسات و نیازهای همسر خود توجه داشته باشند، زمینه‌های رشد و شکوفایی یکدیگر را فراهم آورند و در حفظ و حراست از روابط زناشویی و حریم زندگی مشترک خود پیوسته تلاش کنند (شیخ‌هادی سیروئی، مدنی و غلامعلی لواسانی، ۱۳۹۶). تغییرات و تحولات خانواده در طی زمان و به دنبال آن تغییر نقش‌ها و وظایف اعضای خانواده خودبه‌خود شرایط نوینی را در روابط اعضای خانواده پدید می‌آورد که این شرایط متفاوت از ساختار قبلی خانواده است؛ گسترش اشتغال زنان، مشارکت بیشتر زنان در امور اجتماعی، گسترش خانواده‌ی هسته‌ای، کاهش نقش پدر و مادر در انتخاب همسر از جمله تغییرات کنونی نهاد خانواده است (لوف، شکری و قبری، ۱۳۹۳). از جمله تغییرات اخیر که خانواده‌های ایرانی تجربه کردند چالش‌های اقتصادی بود که خانواده‌های گوناگون را در سطوح مختلف پایگاه اقتصادی تحت تاثیر قرار داد و باعث شود کیفیت زندگی خانوادگی در ابعاد مختلف از جمله آموزش، مسکن، سلامت و درمان، اوقات فراغت، امکانات زندگی و زندگی روزمره تحت تاثیر قرار بگیرد و زوجین را مجبور به تغییر در سبک زندگی در ابعاد مختلف نماید (کانگر، روتر و کانگر، ۲۰۰۰).

ناتوانی زوجین از تغییر سبک زندگی و سازگاری با شرایط جدید می‌تواند موجبات تعارضات مالی را فراهم نماید. تعارضات مالی نشان می‌دهد که زوجین بر سر کسب درآمد و هزینه کردن آن دچار اختلاف هستند همچنین ممکن است چالش‌های مالی باعث گردد تا زوجین در سایر حیطه‌های زندگی دچار تعارضات مالی گردند. به طوری که پژوهش‌ها نشان می‌دهد در زوجین با تعارضات مالی مردان ممکن است دچار بدکارکردی جنسی^۲ شوند (بودی^۳ و

همکاران، ۲۰۱۵). برخی از پژوهش‌ها نشان می‌دهند که تعارضات مالی می‌تواند موجب خشونت خانوادگی گردد (جوکس^۴، ۲۰۰۲). تفت، مهریزی و روشن (۲۰۱۳) نیز نشان دادند که آزادی عمل در مسائل مالی می‌تواند دغدغه و نگرانی‌های مالی خانوادگی در کاهش دهد. پژوهش‌ها عوامل گوناگونی را تعارضات مالی زوجین و استرس‌های مالی خانوادگی معرفی کرده‌اند از جمله این عوامل می‌توان به نگرش مادی‌گرایانه به موضوعات زندگی اشاره کرد؛ افرادی با این گونه نگرش واکنش مختلفی و متفاوتی به تعارضات زوجی نشان می‌دهند در واقع این دیدگاه به طور مستقیم یا غیر مستقیم رضایت زناشویی آنان را تحت تاثیر قرار می‌دهد (دین، کارول و یانگ^۵، ۲۰۰۷) همچنین تعارضات مالی می‌تواند موجب افسردگی، استرس، اضطراب و آسیب به بهزیستی کلی خانواده گردد (میسستیری، لاوی، بنر و چین^۶، ۲۰۰۸). به هر حال تعارضات مالی می‌تواند رضایت زناشویی زوجین را تحت تاثیر قرار دهد (آرچولتا^۷، ۲۰۱۳) رضایت زناشویی وضعیتی است که در آن زوجین در بیشتر مواقع احساس ناشی از رضایت و خوشبختی از یکدیگر داشته باشند. به عبارت دیگر زوجین سازگار زن و شوهرهایی هستند که از روابط شان با یکدیگر راضی‌اند و در زمینه مسائل گوناگون زندگی مثل گذراندن اوقات فراغت، سرمایه گذاری، چگونگی ادامه زندگی، ایده‌ها و تصمیم برای آینده و غیره تا حد زیادی با هم اتفاق نظر دارند (کارنی و بردباری^۸، ۲۰۲۰). احساسات عینی از خشنودی، رضایت و لذت تجربه شده توسط زن یا شوهر موقعی که همه جنبه‌های ازدواج شان را در نظر می‌گیرند. آنان معتقدند، رضایت زناشویی انطباق بین وضعیتی که وجود دارد و وضعیتی که مورد انتظار است می‌باشد طبق این تعریف زناشویی وقتی وجود دارد که وضعیت موجود فرد بر روابط زناشویی با وضعیت مورد انتظار و دلخواه فرد منطبق نباشد. رضایت یک متغیر نگرشی است و بنابراین یک خصوصیت فردی زن و شوهر

5 Dean, Carroll, & Yang,

6 Mistry, R. S., Lowe, E. D., Benner, A. D., & Chien

7 Archuleta

8 Karney, & Bradbury

1 Conger, Ruter & Conger

2 Sexual conflicts

3 Boddi

4 Jewkes

میزانی که خانواده، فضای آزاد و راحتی را برای مشارکت اعضای خانواده در موضوعات مختلف ایجاد می‌کنند، گفته می‌شود (کوئینر و فیتزپاتریک^۲، ۲۰۱۲). در خانواده‌هایی که در این بعد نمره بالایی می‌گیرند، اعضای خانواده بدون هیچ محدودیتی ارتباط راحت و صمیمانه‌ای دارند، این خانواده‌ها زمان زیادی را در جهت ارتباط متقابل و بحث درباره موضوعات مختلف، صرف می‌کنند (گاتمن، ۲۰۱۱)؛ از این رو، افراد خانواده فعالیت‌های انفرادی، افکار و احساساتشان را با دیگر اعضای خانواده در میان می‌گذارند و اعضا در کنار یکدیگر و با هم تصمیم می‌گیرند؛ در خانواده‌هایی با جهت گفت و شنود، تشویق به مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها، منجر به شکل‌گیری استقلال، صمیمیت، احساس مثبت نسبت به یکدیگر و رضایتمندی از زندگی

مشترک می‌شود (گاتمن و گاتمن، ۲۰۱۳). افزون بر آن، مطالعات و تجارب بالینی نشان می‌دهد که ریشه بسیاری از مشکلات زناشویی، تجربه هیجانی ناخوشایند و منفی نسبت به همسر، کمبود صمیمیت و وجود مشکلات ارتباطی بین همسران است (گاتمن، ۲۰۱۱)؛ نارضایتی از صمیمیت ممکن است موجب افزایش برخوردها، کاهش رضایت زناشویی و بروز مشکلات عاطفی و روانی گردد (باگروززی^۴، ۲۰۱۱). از این رو، نیاز به قراری و حفظ پیوند و روابط نزدیک با دیگران به‌عنوان انگیزه اساسی و بنیادی بشر قلمداد می‌شود (ساکا، ترجمه نظری و نیکرو، ۱۳۹۵).

توانایی پروراندن صمیمیت یک عامل بین شخصی است که اهمیت آن اغلب به خاطر نقش اساسی‌اش در رشد روابط نزدیک و رابطه‌اش با رضایت زناشویی است (گیریلز^۵ و همکاران، ۲۰۱۵). از این رو صمیمیت، هم رضایت فردی و هم رضایت ارتباطی را ایجاد می‌کند و به عنوان عامل اصلی فراهم آوردن سلامت، سازگاری، شادکامی و احساس معنی کردن در زوجین است. به‌طور ایده‌آل

محسوب می‌شود. طبق تعریف فوق رضایت زناشویی در واقع نگرش مثبت و لذت بخشی است که زن و شوهر از جنبه‌های مختلف روابط زناشویی خود دارند و نارضایتی در واقع نگرش منفی و ناخشنود از جنبه‌های مختلف روابط زناشویی است. اساساً اگر رضایتمندی زناشویی حاصل مبادله‌ی رفتارهای پاداش بخش است عدم رضایت مندی فقط هنگامی خواهد بود که دو شریک از چیزی رنج ببرند. البته نظر افراد در این باره که چه اموری رضایت بخش یا نارضایت بخش است، ممکن است با گذشت زمان تغییر کند (کاظم و رفیق، ۲۰۱۹). به هر حال آشفتگی در مدیریت پول در خانواده می‌تواند رضایت زناشویی را آشفته نماید و الگوهای ارتباطی تعاملی زوج‌ها را تحت تاثیر قرار دهد.

مدل الگوهای ارتباطی خانواده، یکی از مدل‌های مطرح در مورد خانواده است که به تعاملات در خانواده و نقش آن در صمیمیت و رضایت زناشویی می‌پردازد (شروت، لدبتر و اهرت^۱، ۲۰۰۷). مفهوم الگوهای ارتباطی خانواده به چگونگی ارتباط اعضای خانواده با یکدیگر و این که افراد خانواده چگونه ارتباطات خانوادگی را معنا می‌کنند، اشاره دارد (فیتزپاتریک و کوئینر^۲، ۲۰۱۰). در الگوهای ارتباطی خانواده دو بعد زیربنایی هم‌نواپی و گفت و شنود شناسایی شده است؛ بعد هم‌نواپی مصداق و درجه‌ای از الگوهای ارتباطی خانوادگی است که بر اعضا در جهت یکسان کردن نگرش، ارزش‌ها و عقاید فشار می‌آورد؛ خانواده‌هایی که در این بعد نمرات بالاتری را می‌گیرند بر هم‌نوا کردن عقاید و نگرش‌ها تأکید دارند؛ این نوع جهت‌گیری بر هماهنگی، اجتناب از تعارض و کشمکش، وابستگی و چسبندگی اعضا به یکدیگر تأکید دارند؛ ارتباط در این خانواده‌ها منعکس‌کننده صمیمیت، احترام متقابل و الگوهای ارتباطی کارآمد است (گاتمن و گاتمن، ۲۰۱۳). بعد مهم دیگر در این الگو بعد گفت و شنود در خانواده است که به درجه و

4 Bagarozzi
5 Grills, Villanueva, Anderson, Corsbie-Massay, & Smith,

1 Schrodtt, Ledbetter, & Ohrt
2 Fitzpatric, & Koener
3 Koerner, & Fitzpatrick

به رفتار خود ادامه می‌دهد. واقعیت درمانی بر حل مسئله و تصمیم‌گیری بهتر برای رسیدن به اهداف تمرکز دارد و به زمان حال بیشتر از گذشته اهمیت می‌دهد (ووبولدینگ^۵، ۲۰۱۷). از جمله مفاهیم اصلی این رویکرد، رفتار، کنترل، مسئولیت و حضور در لحظه است. دو هسته اصلی واقعیت درمانی مسئولیت و انتخاب است. این رویکرد به زمان حال بیشتر از گذشته اهمیت می‌دهد. ده اصل بدیهی تئوری انتخاب: تنها فردی که می‌توانیم کنترل کرده و یا تغییر بدهیم خودمان هستیم. تنها چیزی که می‌توانیم به فرد دیگری بدهیم "اطلاعات" است. تمام مشکلات دامنه‌دار و پایدار روان شناختی از مشکلات ارتباطی نشات می‌گیرند. وجود یک رابطه مشکل‌دار، همواره بخشی از زندگی کنونی است. آن‌چه در گذشته رخ داده است، بر شرایط کنونی اثری شگرف و غیرقابل انکار دارد اما تعیین‌کننده زمان حال نبوده و افراد می‌توانند نیازهای بنیادین خود را به طور مناسبی ارضا کرده و برای ارضای آن‌ها در آینده طرح و برنامه‌ریزی انجام دهند. هر یک از افراد یک جهان کیفی (دنیای مطلوب) خاص خود را در ذهن خویش به عنوان جهان مطلوب خود دارد. تمام آن‌چه از ما سر می‌زند فقط یک رفتار است. تمام رفتارها از یک کلیت برخوردار است که از ۴ مؤلفه (بخش) تشکیل شده است که عبارتند از: فکر، احساس، فیزیولوژی (کارکرد بدن یا احساسات جسمانی) و عمل. گلاسرها برای بیان مفهوم رفتار از تمثیل ماشین استفاده می‌کند که دو چرخ جلوی این ماشین فکر و عمل و دو چرخ عقب ماشین حس و فیزیولوژی هستند. تمام رفتار کلی ما انتخاب شده است (گلاسرها، ۱۳۹۵). افراد بر عناصر و مؤلفه‌های عمل و فکر به صورت مستقیم کنترل دارند و بر بخش احساسات و فیزیولوژی (احساسات جسمانی) به صورت غیر مستقیم، از طریق آن‌که چگونه فکر یا عملی را انتخاب کنند، کنترل دارند؛ پنج نیاز اساسی که در واقعیت درمانی به آن اشاره

روابط بین فردی نزدیک، به افراد اجازه می‌دهد که نیاز خود به پذیرفته شدن، مورد توجه بودن، ارزشمند تلقی شدن و دوست داشته شدن را برآورده کنند و به آن‌ها فرصت می‌دهد که چنین نگرش‌ها و رفتارهایی را متقابلاً برای همسرشان انجام دهند. توانایی برقراری و حفظ صمیمیت با دیگران به افراد کمک می‌کند با مشکلات ارتباطی کنار آیند و روابطی رضایت‌بخش داشته باشند؛ در حالی که اجتناب از صمیمیت مشخصه افرادی است که روابطشان را کمتر رضایت‌بخش توصیف می‌کنند (برادلی^۱، ۲۰۱۴). دن‌دنیو و جانسون^۲ (۲۰۰۹) معتقدند صمیمیت را به عنوان رویدادی ارتباطی تعریف می‌کنند که در آن بی‌پرده‌گویی واقعی با همدلی پاسخ داده می‌شود. از سوی دیگر کسانی که از آسیب‌پذیری می‌ترسند، به احتمال زیاد از صمیمیت نیز خواهند ترسید و ممکن است این افراد مشکلات بیشتری را در روابط مهم‌شان تجربه کنند (جیمز و جفری^۳، ۲۰۱۲). تعارضات مالی می‌توانند صمیمیت زوجین را تحت تاثیر قرار دهد و آن را کاهش دهد.

ینتا کنون برای اصلاح سازه‌های خانوادگی از روش‌های متفاوتی استفاده شده است یک از روش‌های رایج واقعیت درمانی است. واقعیت درمانی^۴ مجموعه‌ای از تکنیک‌ها، روش‌ها و ابزارهایی است برای کمک به افراد، به منظور حرکت از رفتارهای ناکارآمد به رفتارهای کارآمد، از انتخاب‌های مخرب به سازنده، و از همه مهم‌تر از سبک زندگی ناخشنود به سبک زندگی خشنود. ویلیام گلاسرها معتقد بود انسان باید با واقعیت روبه‌رو شوند. اساس واقعیت‌درمانی بر این اصل که انسان‌ها همواره رفتار خود را انتخاب می‌کنند، استوار است. هر نوع رفتاری که از فرد سر می‌زند، انتخاب شده است و هر رفتار برای کاهش سطح ناکامی یا ارضای نیاز خاصی انجام می‌گیرد. اگرچه ممکن است این رفتار ناکارآمد باشد، اما به این علت که فرد راه بهتری برای کاهش ناکامی خود در آن لحظه نمی‌شناسد،

4 Reality therapy
5 wubbolding

1 Bradley
2 Dandeneav & Johanson
3 James, & Jeffrey

کیفی پروتکلی مبتنی بر مولفه‌های مدیریت موفق پول در بین زنان تدوین نموده و در ادامه به این سوالات پاسخ دهد آیا بسته آموزشی تدوین شده مدیریت موفق پول در مقایسه با واقعیت درمانی بر تعارضات مالی، ارتباطات خانوادگی و صمیمیت اثربخش است؟

روش پژوهش

با توجه به هدف پژوهش که به تعیین و بررسی مقایسه‌ی اثربخشی مدل آموزشی تدوین شده با واقعیت درمانی بر تعارضات مالی، روابط خانوادگی و صمیمیت بود؛ بنابراین طرح پژوهش، آزمایشی و از نوع نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری با گروه گواه بود. جامعه آماری کلیه زنان متأهل تهران در سال ۱۳۹۹ بود؛ به این ترتیب شرکت‌کنندگان در پژوهش ۶۰ زن متأهل جوان بودند که به روش در دسترس از بین مراجعه‌کنندگان به مراکز مشاوره شهر تهران انتخاب شدند؛ سپس به شکل تصادفی در هر یک از گروه‌ها (گروه‌های آزمایش و گواه) ۲۰ نفر گمارش شد و در حالی که گروه گواه در لیست انتظار قرار داشتند، گروه‌های آزمایش در معرض ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای محتوای آموزشی قرار گرفتند. گروه اول محتوای آموزشی برگرفته از آموزش مدیریت موفق پول بود که، تحت نظر اساتید راهنما و مشاوره تدوین شد و اعتبار محتوایی آن بررسی و ضریب توافق بین ارزیابان ($CVI=0.90$) به دست آمد و گروه دوم آموزش واقعیت درمانی را دریافت کردند. شرایط ورود به تحقیق زنان عبارت بود از متأهل بودن، تمایل به شرکت در پژوهش، داشتن تعارضات مالی و شرایط خروج از پژوهش غیبت بیش از دو جلسه در طول برنامه آموزشی، داشتن اختلالات روان‌شناختی و اعتیاد که در یک مصاحبه‌ی اولیه بررسی شد، شرکت در دوره‌های آموزشی همزمان و متعلق به طبقه‌ی متمول یا ضعیف بودن بود.

ابزار پژوهش

۱. پرسشنامه تعارضات مالی: در این پژوهش از خرده مقیاس تعارضات مالی که در برگزیده سوالات ۴۶ تا ۵۵ از پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ (۱۹۹۸) فرم بلند به

می‌شود موارد زیر را دربرمی‌گیرد: نیاز به عشق و تعلق خاطر: نیاز به دوست داشتن و دوست داشته شدن، نیاز به بقا: برآورده کردن نیازهای اولیه مثل خوراک و پوشاک و مسکن و این دست از نیازها، نیاز به آزادی: داشتن استقلال عمل و تصمیم‌گیری، نیاز به قدرت: میل به پیشرفت و برتری و نیاز به تفریح: میل به لذت و یادگیری (گلاسر، ۱۳۹۷).

ویلیام گلاسر معتقد بود این نیازها هیچ ترتیب و اولویتی نسبت به هم ندارند. اما آنچه بسیار اهمیت دارد این است که عشق و تعلق هسته اصلی همه نیازها را تشکیل می‌دهند. از همین روست که ریشه اکثر پریشانی‌های ذهنی و مشکلات روانی به نحوی به روابط ما با دیگران بازمی‌گردد. گلاسر در طراحی فرایند درمان خود چهار مرحله را عنوان کرد که شامل موارد زیر هستند. بررسی خواسته‌ها: مراجع چه می‌خواهد؟ بررسی عملکرد: برای رسیدن به خواسته‌هایش تا حالا چه کرده است؟ خودارزیابی: آیا کارهایی که تا به امروز انجام داده است ثمربخش بوده یا خیر؟ طرح ریزی: از چه دستورالعمل یا برنامه‌ای باید پیروی کند تا به خواسته‌هایش برسد؟ تا کنون در پژوهش‌های مختلف اثربخشی این روش را بر سازه‌های خانوادگی نشان دادند از جمله: جعفری منش، زهرا کار، تقوایی و پیرانی (۱۳۹۹) بر فرسودگی زناشویی؛ میرزانیبا، شربیانی و حباتی (۱۳۹۷) بر رضایت زناشویی و سلطانلو (۱۳۹۸) بر تعارضات زناشویی اثربخشی این روش را نشان دادند. به هر حال گرچه روش واقعیت درمانی در کنار سایر روش‌های اصلاح متغیرهای خانوادگی می‌تواند به بهبود سازه‌های خانوادگی کمک نماید اما بهبود برخی سازه‌ها همچون مدیریت موفق پول در نظریه‌های درمانی موجود کمتر مورد توجه قرار گرفته است. از سوی دیگر تجارب زنان متأهل طبقه متوسط که موفق شده‌اند به خوبی پول را در خانواده مدیریت نمایند گنجینه‌ی ارزشمندی است که توجه به آن می‌تواند به استخراج راهبردها و فنون مدیریت پول در خانواده منجر گردد از این رو پژوهش حاضر بر آن بود تا از طریق معرفت‌شناسی

مربوط به هر عامل با نمره کل آن عامل بیشترین همبستگی معنی‌دار را دارند و بین نمرات حاصل از دو عامل جهت‌گیری گفت‌و شنود و جهت‌گیری همنوایی نیز به ترتیب با نمره کل ابزار همبستگی‌های معنادار $0/75$ و $0/44$ وجود دارد. در رابطه با پایایی این ابزار، ضریب آلفای کرونباخ محاسبه گردیده است که برای مقیاس‌های جهت‌گیری گفت‌و شنود و جهت‌گیری همنوایی به ترتیب برابر با $0/87$ و $0/81$ بوده است (کورش‌نیا و لطیفیان، 1386). در پژوهش کشتکاران (1388) میزان آلفای کرونباخ برای جهت‌گیری گفت‌و شنود و جهت‌گیری همنوایی به ترتیب $0/92$ و $0/89$ بود. همچنین به منظور بررسی روایی سازه و تأیید ساختار عاملی مقیاس از روش تحلیل عامل به روش مؤلفه‌های اصلی با چرخش قائم استفاده شد که با توجه به داده‌ها مقدار ضریب KMO 17 (شاخص کفایت نمونه‌گیری) برابر با $0/89$ و آزمون کرویت بارتلت 18 (شاخص کفایت ماتریس همبستگی) برابر $2454/84$ بود که در سطح $p < 0/01$ معنادار شد. در پژوهش احیاء‌کننده و یوسفی (1396) برای روایی و پایایی پرسشنامه الگوهای ارتباطی خانواده به ترتیب از تحلیل عاملی به روش مؤلفه‌های اصلی همراه با چرخش واریماکس و ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج تحلیل عاملی در کل 2 عامل با ارزش‌های ویژه بالاتر از یک به دست داد که با پرسشنامه اصلی همسو است. عامل همنوایی با ارزش ویژه $8/95$ (و آلفای $0/84$)، $34/43$ درصد واریانس کل را توضیح می‌دهد. عامل گفت‌و شنود با ارزش ویژه $3/82$ (و آلفای $0/93$)، $14/72$ درصد واریانس کل را توضیح می‌دهد. 2 عامل بر روی هم توضیح‌دهنده $49/16$ درصد واریانس کل نمونه بوده است. مقدار ضریب KMO برابر $0/94$ و آزمون کرویت بارتلت برابر $6838/45$ ($p < 0/01$) به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ جهت‌گیری گفت‌و شنود برابر با $0/88$ و جهت‌گیری همنوایی $0/91$ به دست آمد.

دست می‌آید استفاده شد که بر اساس مقیاس لیکرتی 5 درجه‌ای از 1 (بسیار کم) تا 5 (بسیار زیاد) اندازه‌گیری شد. نمرات بالاتر نشان‌دهنده مدیریت مالی بهتر و نمره کمتر نشان‌دهنده مدیریت مالی کمتر و تعارض مالی بیشتر محسوب می‌شود. ضریب آلفای مدیریت مالی در گزارش اولسون، فورینرو دراکمن (1989) برابر با $0/74$ گزارش شد و در پژوهش شریف نیا (1380) روایی پرسشنامه خرده مقیاس تعارض مالی را $0/92$ و پایایی آن را به روش آلفای کرونباخ $0/83$ و در پژوهش مهدویان آلفای کرونباخ برابر با $0/86$ گزارش شد؛ در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برابر با $0/93$ به دست آمد.

۲. پرسشنامه تجدیدنظر شده الگوهای ارتباطی

خانواده: این ابزار توسط ریچی و فیتزپاتریک (1990) طراحی شده و میزان موافقت یا عدم موافقت پاسخ‌دهنده را با 26 گویه که درباره وضعیت ارتباطات خانواده وی هستند در دامنه‌ی 5 درجه‌ای مورد گویه قرار می‌دهد. نمره 4 معادل کاملاً موافقم و نمره صفر معادل کاملاً مخالفم است. 15 گویه اول مربوط به بعد جهت‌گیری گفت‌و شنود و 11 گویه بعدی مربوط به بعد جهت‌گیری همنوایی هستند. هر آزمودنی دو نمره از این ابزار به دست می‌آورد. نمره بیشتر در هر مقیاس به این معناست که آزمودنی در خانواده خود به ترتیب جهت‌گیری گفت‌و شنود یا همنوایی بیشتری را ادراک می‌کند. فیتزپاتریک و ریچی (1994) گزارش داده‌اند که ضریب پایایی به روش بازآزمایی در سه گروه سنی متفاوت بعد از یک دوره سه‌هفته‌ای در مورد جهت‌گیری گفت‌و شنود نزدیک به 1 و در مورد جهت‌گیری همنوایی بین $0/73$ تا $0/93$ بوده است. روایی محتوایی و ملاکی پرسشنامه نیز در پژوهش کوئرنر و فیتزپاتریک (2012) احراز گردیده است. در پژوهش کورش‌نیا و لطیفیان (1386) روایی این ابزار با روش‌های تحلیل عاملی اکتشافی 16 و همسانی درونی بررسی شده است. نتیجه تحلیل عاملی به شیوه مؤلفه‌های اصلی، استخراج دو عامل جهت‌گیری گفت‌و شنود و جهت‌گیری همنوایی بوده است. بررسی همسانی درونی نشان داده است که گویه‌های

جهت انجام پژوهش ابتدا به اخذ مجوزهای لازم از دانشگاه پرداخته شد که پس از تصویب نهایی و تدوین نسخه نهایی بسته آموزشی مستخرج از بخش کیفی، با روش نمونه گیری هدفمند تعداد ۶۰ نفر از زنان متأهل شهر تهران بر اساس ملاک‌های ورود و پس از اجرای پیش‌آزمون و کسب نمرات کمتر از ۱۲۰ در پرسشنامه رضایت زناشویی و کمتر از ۲۰ در خرده مقیاس تعارضات مالی به ترتیب نشان دهنده ناراضی‌تی و عدم مدیریت تعارضات مالی بود، انتخاب شدند و به صورت تصادفی در سه گروه ۲۰ نفره گمارده شدند (۲۰ زن در گروه آزمایش عوامل شناسایی شده مؤثر بر مدیریت موفق پول، ۲۰ زن در گروه آزمایش واقعیت درمانی و ۲۰ زن در گروه گواه). سپس بر روی گروه آزمایش اول بسته آموزشی مستخرج (۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای به صورت هفته‌ای یک جلسه در طی دو ماه) توسط پژوهشگر در مرکز مشاوره مهرآور تهران و بسته واقعیت درمانی (۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای به صورت هفته‌ای یک جلسه در طی دو ماه) بر روی گروه آزمایش دوم اجرا شد در حالی که بر روی گروه گواه هیچ مداخله‌ای صورت نگرفت. پس از پایان جلسات آموزشی پس از آزمون و پس از گذشت ۴۵ روز مرحله پیگیری اجرا شد. لازم به ذکر است که اعتبار بسته واقعیت درمانی برای جامعه آماری زنان متأهل در پژوهش دریایی و صاحبی (۱۳۸۱) مورد تایید قرار گرفته است و با مدیریت پول منطبق شد و توسط اساتید راهنما و مشاور تایید شد.

۳. مقیاس صمیمیت زناشویی تامپسون و والکر^۱ (MIS): مقیاس صمیمیت زناشویی تامپسون و والکر (۱۹۸۳) ۱۷ سؤال دارد. دامنه نمره‌های هر سؤال بین هرگز = ۱، به ندرت = ۲، گاهی = ۳، اغلب = ۴، اکثرأ = ۵، تقریباً همیشه = ۶ و همیشه = ۷ است و نمره بالاتر نشانه صمیمیت بیشتر و نمره برش آن ۶۰ است. این مقیاس با ضریب آلفای ۰/۹۱ تا ۰/۹۷ از همسانی درونی خوبی برخوردار است (والکر و تامپسون، ۱۹۸۳). روایی محتوایی و صوری آن توسط ۱۵ نفر از اساتید مشاوره بررسی و پرسشنامه در مورد ۱۰۰ زن و شوهر در شهر تهران اجرا شد و ضریب پایایی کل مقیاس با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۶ به دست آمد که حاکی از پایایی قابل قبول پرسشنامه است. محاسبه ضریب پایایی با حذف تک تک سؤال‌ها نیز نشان داد که حذف هیچ‌یک از سؤال‌ها تأثیر محسوسی در ضریب پایایی ندارد (نقل از ثنایی‌ذاکر، ۱۳۷۹). در پژوهش نادری و آزادمنش (۱۳۹۱) ضرایب پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ و تنصیف به ترتیب ۰/۹۰ و ۰/۸۳ گزارش شده که به‌طور کلی بیانگر ضرایب پایایی مطلوب پرسشنامه یاد شده است. پایایی این پرسشنامه در پژوهش فتح‌اله زاده و همکاران (۱۳۹۶) با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۶ به دست آمد.

روش اجرای پژوهش

جدول ۱. جدول خلاصه جلسات بسته آموزشی متناسب با عوامل شناسایی شده مؤثر بر مدیریت موفق پول		
جلسه	هدف	محتوا
۱	آشنایی با یکدیگر، اهداف، ساختار، قوانین، آشنایی با مدیریت مطلوب مالی	معرفی اعضا، بیان اهداف، بیان ساختار جلسات، زمان، وظایف، تکالیف، رازداری، تعامل و مشارکت در مباحث، بیان قوانین گروه، شنیدن دغدغه‌های احتمالی، پاسخ به ابهامات، دریافت بازخوردهای اعضای گروه و آشنایی با کیفیت زندگی و بیان عوامل مؤثر در مدیریت مالی مطلوب. تکلیف: تکمیل کاربرگه‌ی مدیریت پول در خانواده

۲	آشنایی با روش‌های کاهش هزینه‌ها در خانواده	بررسی تکلیف منزل، آگاهی از روش‌ها کاهش هزینه‌ها در زمینه‌ی اوقات فراغت، کاهش هزینه‌های جسمانی از طریق پیشگیری و رعایت بهداشت، کاهش هزینه‌های نیاز به تعلق و هزینه‌های شبه نیازها از طریق مثال و آشنایی با فنون کاهش هزینه، تکلیف: تکمیل کاربرد کاهش هزینه تا جلسه‌ی آینده
۳	آشنایی با اولویت بندی هزینه‌ها و توافقات مالی	بررسی تکلیف منزل، آشنایی با رشد مالی از طریق توافقات مالی با بستگان، توافقات مالی با همکاران و توافقات مالی با سایر افراد موثر در رشد مالی، آشنایی با اولویت بندی هزینه‌ها در سه بخش الویت اول، الویت دوم و الویت سوم با ذکر مثال. تکلیف: تکمیل کاربرد توافقات مالی و اولویت بندی درآمد و هزینه‌ها
۴	آموزش بودجه بندی زمانی هزینه‌ها و کسب درآمد بیشتر	بررسی تکلیف منزل، آشنایی با روش کسب درآمد به کمک صرفه جویی، کسب درآمد به کمک فعالیت بیشتر، آموزش بودجه بندی زمانی از طریق تعیین چشم انداز آینده برای مدیریت پول به کمک سه هدف بلندمدت، میان مدت و کوتاه مدت مالی تکلیف: تکمیل کاربرد اهداف مالی من
۵	آموزش همدلی مالی در مدیریت پول	بررسی تکلیف منزل، آموزش همدلی مالی از طریق پرداخت حقوق و دیون مالی به افراد صاحب حق و دین، آموزش همدلی مالی مبتنی بر فضائل اخلاقی تکلیف: تکمیل کاربرد میزان همدلی مالی من در گذشته و نتایج آن
۶	آموزش آینده نگری مالی	بررسی تکلیف منزل، آموزش آینده نگری مالی به کمک دو شیوه خود مدار از طریق توجه به بیمه، توجه به پس انداز، اجتناب از خرید بی جا و شیوه دیگر مدار از طریق یافتن شرکای مالی مناسب، از طریق تهیه مسکن و امکانات برای فرزندان ارائه تکلیف: تکمیل کاربرد کارهای مالی که برای آینده‌ام انجام داده‌ام
۷	آشنایی با ویژگی‌های موثر در مدیریت مالی	بررسی تکلیف منزل، آشنایی با انواع باورهای مالی کارساز در رشد مالی مانند باور به پول وسیله است نه هدف، باور به انجام کارهای خیر به کمک پول، باور به رزاقیت، باور به لزوم ریسک پذیری مدبرانه برای رشد مالی و رفتارهای مالی مانند عادت به پس انداز، تبدیل پول به کالای ارزشمند تکلیف: تکمیل کاربرد باورها و رفتارهای موثر و ناموثر من در مدیریت پول
۸	آشنایی با تنظیم روابط برای رشد مالی	بررسی تکلیف منزل، آشنایی با نقش ارتباطات در رشد مالی، جلب حمایت‌های مالی دیگران به کمک دریافت وام‌های قرض الحسنه، داشتن اعتبار نزد دوستان و آشنایان جهت حمایت آنان برای جلب اعتبارهای مادی و الگوگیری از افراد موفق در مدیریت پول و وفات با افرادی که پول را به بهترین وجه هزینه می‌کنند ارائه تکلیف: تکمیل کاربرد نقاط ضعف و قوت من در روابط بین فردی موثر در جلب حمایت‌های مالی

جدول ۲ خلاصه بسته مشاوره مبتنی بر واقعیت درمانی براساس نظر صاحبی (نقل از دریایی و صاحبی، ۱۳۸۱)

ردیف	عنوان جلسه	هدف کلی
جلسه اول	ارتباط عاطفی و پرسیدن سئوال‌های اساسی تاکید بر ارتباط و آشنایی با مفاهیم روانشناسی کنترل درونی و بیرونی در زمینه مدیریت پول	۱- برقراری ارتباط و معرفی اعضاء، ۲- بیان قواعد گروه، اهداف و معرفی دوره، ۳- آموزش مفاهیم روان شناسی کنترل درونی و بیرونی ۴- معرفی عادات غیر مخرب و مخرب در زمینه مدیریت پول در خانواده تکلیف: نظارت بر نحوه درآمد و مخارج
جلسه دوم	آشنایی زنان با نیازهای اساسی و نقش مدیریت پول در ارضای نیازها، آشنایی با تعارضاتی ناشی از تخصیص پول به ارضای نیازها	۱- آموزش ۵ نیاز اساسی به زوجین، ۲- کمک به درک پنج نیاز اساسی خود، شناخت خود براساس چگونگی صرف و مدیریت پول بر اساس نیازها، ۳- چگونگی ایجاد تعارضات بر سرمدیریت پول در اثر نیازها ۲- تکلیف: نظارت بر تخصیص پول با توجه به نیازها

جلسه سوم	نحوه ترسیم نیمرخ نیازها برای تعیین شدت هر یک از نیازها و شناخت نیازهای همسر و نقش مدیریت پول در ارضای نیازها همسر	۱- ارزیابی سطح نیاز در بین زوجین، ۲- قرار دادن زوجین در جریان نیازهای یکدیگر، ۳- ارزیابی نیازهای زوجین توسط یکدیگر، ۴- آموزش تفاوت نیازها در زن و مرد ۵- چگونگی مدیریت بهینه نیازها با توجه به تخصیص پول
جلسه چهارم	درک مفهوم تعارض و به ویژه تعارضات مالی و سبک های مقابله‌ای در برابر تعارضات و تعارضات مالی	۱- درک مفهوم تعارض، ۲- شناخت عوامل موثر بر بروز تعارض ۳- بیان شکل های بروز تعارض ۴- آگاهی با سبک های مقابله ای در برابر تعارض، ۴- بیان قواعد مقابله کارآمد با تعارضات و به طور اخص تعارضات مالی، تکلیف: شناخت خود در زمینه شیوه‌های مقابله صحیح و غلط با تعارضات مالی
جلسه پنجم	تکنیک دایره حل تعارض یا حلقه مذاکره برای مدیریت پول در خانواده	۱- آموزش دایره فرضی حل تعارض، ۲- تشکیل دایره فرضی حل ۳- آموزش اصول استفاده از تکنیک دایره حل تعارض، ۴- طرحریزی برای حل اختلافات مالی تکلیف: تمرین دایره حل تعارض در خصوص موضوعات مالی
جلسه ششم	رفتار کلی، آموزش نقش فکر، احساس و هیجان و عمل در زمینه پول و مدیریت آن در خانواده	۱- آموزش مولفه های رفتار کلی، ۲- بیان ویژگی های رفتار، ۳- آموزش ماشین رفتار در زمینه مدیریت پول تکلیف: نظارت بر ماشین رفتار در زمینه مدیریت پول
جلسه هفتم	آشنایی با نقش دنیای کیفی در مدیریت پول در خانواده	۱- شناخت دنیای کیفی و عکس های درون آن، ۲- ارزیابی و سنجش دنیای کیفی خود، ۳- آشنا شدن با دنیای کیفی همسر، ۴- ضرورت نزدیک سازی دنیای کیفی به دنیای واقعی، ۵- درک دنیای کیفی همسر و تایید آن تکلیف: سنجش تفاوت دنیای کیفی با دنیای واقعی در زمینه مدیریت پول و عواقب آن
جلسه هشتم	خلاقیت و آموزش روش‌های خلاقیت در مدیریت پول	۱- نقش رفتارهای خلاقانه در مدیریت پول در بهینه سازی و نشاط بخش کردن رابطه، ۲- آموزش چگونگی تقویت خلاقیت، ۳- ارائه طرح هایی برای نگهداری اهداف مناسب مالی برای خانواده ۴- بدست آوردن بازخورد از شرکت کنندگان پیرامون طرح مداخله

یافته‌ها

۳۶ سال است. همچنین بیشترین فراوانی میزان تحصیلات مربوط به فوق لیسانس و کمترین فراوانی میزان تحصیلات مربوط به لیسانس است. در جدول ۲ نتایج شاخص توصیفی متغیرهای پژوهش گزارش شده است.

در بین شرکت کنندگان بیشترین فراوانی سن مربوط به سن بین ۲۵-۳۵ سال و کمترین فراوانی سن مربوط به سن بالای

جدول ۳. میانگین و انحراف استاندارد تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانوادگی و صمیمیت زناشویی							
متغیر	نوع آزمون	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد
تعارضات مالی	پیش آزمون	۱۸/۰۰	۱/۷۳	۱۸/۱۳	۱/۶	۱۸/۲۷	۱۵
	پس آزمون	۲۰/۰۷	۱/۶۷	۲۱/۲	۲/۶۲	۱۸/۰۷	۱۵
	پیگیری	۲۴/۶	۰/۹۹	۲۴/۱۳	۱/۵۱	۱۸/۰۰	۱۵
	پیش آزمون	۵۶/۴۷	۲/۰۷	۵۷/۱۳	۲/۴۵	۵۸/۱۳	۱۵

جهت‌گیری گفت‌وشنود	پس‌آزمون	۶۱/۶	۳/۲۹	۶۲/۶۷	۴/۰۶	۵۸/۰۰	۱/۶۵	۱۵
	پیگیری	۶۲/۱۳	۳/۱۴	۶۳/۰۷	۳/۶۷	۵۸/۲	۲/۲۱	۱۵
جهت‌گیری هم‌نوایی	پیش‌آزمون	۴۰/۲۷	۱/۸۳	۴۰/۹۳	۱/۵۸	۴۰/۸۷	۱/۷۳	۱۵
	پس‌آزمون	۴۳/۴	۱/۹۲	۴۴/۸	۱/۹	۴۰/۷۳	۲/۳۴	۱۵
	پیگیری	۴۳/۷۳	۱/۹۴	۴۴/۲۷	۲/۲۲	۴۰/۶۷	۲/۲۶	۱۵
صمیمیت زناشویی	پیش‌آزمون	۵۹/۵۳	۴/۰۹	۵۸/۸۷	۴/۰۲	۵۹/۲۷	۴/۸۸	۱۵
	پس‌آزمون	۷۱/۸۷	۱۱/۵۳	۶۶/۶۷	۴/۷	۵۸/۷۳	۵/۷۹	۱۵
	پیگیری	۷۲/۳۳	۱۱/۰۸	۶۵/۸	۴/۰۶	۵۸/۷۳	۵/۸	۱۵

به پیش‌آزمون کاهش پیدا کرده است. هم‌چنین نتایج نشان می‌دهد که بین تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی گروه آزمایش در مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون تفاوت وجود دارد. به منظور بررسی معناداری این تفاوت از آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌های تکراری استفاده شد. در ادامه جهت بررسی نرمال بودن نمرات تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی از آزمون شاپیرو وایک استفاده شد و به منظور بررسی پیش‌فرض برابری واریانس‌ها از آزمون لوین استفاده شد.

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که نمرات تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانوادگی و صمیمیت زناشویی پس‌آزمون گروه آزمایش روش بسته‌ی آموزشی مبتنی بر واقعیت‌درمانی و هم‌چنین گروه آزمایش روش بسته‌ی عوامل شناسایی شده مؤثر بر مدیریت موفق پول نسبت به گروه گواه تغییر کرده است. در تعارضات مالی، رضایت زناشویی، تجربه هیجانی مثبت، جهت‌گیری گفت‌وشنود، جهت‌گیری هم‌نوایی و صمیمیت زناشویی میانگین در گروه‌های آزمایش نسبت به پیش‌آزمون افزایش پیدا کرده است؛ میانگین تجربه هیجانی منفی در گروه‌های آزمایش نسبت

جدول ۴ نتیجه آزمون شاپیرو وایک به منظور بررسی نرمال بودن نمرات تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی در گروه آزمایش و گواه

متغیر	گروه	آزمون شاپیرو وایک	آزمون F لوین	آزمون ماچلی
		آماره معناداری	آماره F معناداری	آماره W معناداری
تعارضات مالی	واقعیت‌درمانی	۰/۹۵۲	۰/۰۲۶	۰/۸۸۵
	مدیریت موفق پول	۰/۹۲۱	۱/۴۱۲	۰/۲۵۵
	گواه	۰/۹۳۷	۱/۳۸۹	۰/۲۶۴
جهت‌گیری گفت‌وشنود	واقعیت‌درمانی	۰/۸۹	۱/۰۸۳	۰/۶۱۵
	مدیریت موفق پول	۰/۹۶۸	۱/۴۵۸	۰/۱۹۸
	گواه	۰/۹۵۸	۱/۸۹۳	۰/۳۰۵
جهت‌گیری هم‌نوایی	واقعیت‌درمانی	۰/۸۹۶	۰/۱۷۵	۰/۷۶۸
	مدیریت موفق پول	۰/۹۶۵	۰/۳۶۷	۰/۶۹۵
	گواه	۰/۹۵۱	۰/۰۸۴	۰/۹۲۰
صمیمیت زناشویی	واقعیت‌درمانی	۰/۹۱۸	۰/۰۳۱	۰/۴۷۹
	مدیریت موفق پول	۰/۹۵۵	۲/۲۶۹	۰/۰۶۳
	گواه	۰/۹۶۹	۲/۲۲۶	۰/۰۵۰

در سه مرحله در کل با هم تفاوت معناداری ندارد و این پیش فرض استفاده از آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌های تکراری رعایت شده است. جدول (۵) نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌های تکراری تعارضات مالی، رضایت زناشویی، ابعاد تجربه هیجانی نسبت به همسر، ابعاد ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی بر حسب گروه را نشان می‌دهد.

نتایج آزمون شاپیروویلک نشان می‌دهد که نمرات تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی نرمال است. همچنین واریانس تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی با هم تفاوت معنادار ندارد؛ و این پیش فرض استفاده از آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌های تکراری رعایت شده است و همچنین نتایج آزمون ماچلی نشان می‌دهد که واریانس متغیرهای وابسته

جدول ۵ نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌های تکراری تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی						
منبع تغییرات	متغیرها	مجموع مجذورات	Df	میانگین مجذورات	F	معناداری
تعارضات مالی	عامل ۱ (زمان)	۳۸۵/۳۴۸	۲	۱۹۲/۶۷۴	۱۳۹/۳۶۲	۰/۰۰۰
	عامل ۱*گروه	۲۲۷/۱۸۵	۴	۵۶/۷۹۶	۴۱/۰۸۱	۰/۰۰۰
	خطا	۱۱۶/۱۳۳	۸۴	۱/۳۸۳		
جهت‌گیری گفت‌و شنود	گروه	۲۵۵/۸۳۷	۲	۱۲۷/۹۱۹	۱۹/۷۴۲	۰/۰۰۰
	عامل ۱ (زمان)	۴۱۳/۹۱۱	۲	۲۰۶/۹۵۶	۹۴/۱۱۶	۰/۰۰۰
	عامل ۱*گروه	۲۱۰/۰۴۴	۴	۵۲/۵۱۱	۲۳/۸۸۰	۰/۰۰۰
جهت‌گیری هم‌نوایی	خطا	۱۸۴/۷۱۱	۸۴	۲/۱۹۹		
	گروه	۱۹۰/۵۷۸	۲	۹۵/۲۸۹	۵/۰۶۳	۰/۰۱۱
	عامل ۱ (زمان)	۱۵۱/۳۰۴	۲	۷۵/۶۵۲	۴۳/۸۶۰	۰/۰۰۰
صمیمیت زناشویی	عامل ۱*گروه	۹۰/۴۷۴	۴	۲۲/۶۱۹	۱۳/۱۱۳	۰/۰۰۰
	خطا	۱۴۴/۸۸۹	۸۴	۱/۷۲۵		
	گروه	۱۵۴/۸۵۹	۲	۷۷/۴۳۰	۹/۲۶۹	۰/۰۰۰
تعارضات مالی	عامل ۱ (زمان)	۱۲۵۴/۹۳۳	۲	۶۲۷/۴۶۷	۳۹/۶۲۹	۰/۰۰۰
	عامل ۱*گروه	۸۷۷/۰۶۷	۴	۲۱۹/۲۶۷	۱۳/۸۴۸	۰/۰۰۰
	خطا	۱۳۳۰/۰۰۰	۸۴	۱۵/۸۳۳		
تعارضات مالی	گروه	۱۸۲۶/۵۳۳	۲	۹۱۳/۲۶۷	۸/۴۸۸	۰/۰۰۱

با توجه به مندرجات جدول فوق بر حسب نمرات حاصل از ((گروه‌ها)) اثر اصلی عامل زمان برای متغیرهای تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی معنادار به دست آمد؛ یعنی گروه‌های پژوهشی در مجموع، از نظر نمرات تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی تفاوت معناداری را نشان می‌دهد ($p < 0/05$). همچنین تعامل عامل زمان و عضویت گروهی (شرایط پژوهشی) برای تمام متغیرهای تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی از نظر آماری

با توجه به مندرجات جدول فوق بر حسب نمرات حاصل از ((گروه‌ها)) اثر اصلی عامل زمان برای متغیرهای تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی معنادار است؛ یعنی میانگین‌های برآورده شده‌ی نمرات تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی از مرحله پیش‌آزمون به مرحله‌ی پس‌آزمون و پیگیری در کل، تفاوت معناداری را نشان می‌دهد ($p < 0/05$).

بین گروه آزمایش و کنترل تغییر معناداری در میانگین نمره‌ی تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی از پیش‌آزمون به پس‌آزمون و پیگیری به وجود آمده است.

معنادار بدست آمد؛ یعنی روند تغییرات نمرات تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی از پیش‌آزمون به پس‌آزمون در بین گروه‌ها تفاوت معناداری داشته است ($p < 0/05$). این یافته به معنای این است که

جدول ۶ خلاصه نتایج تحلیل آزمون Isd به منظور مقایسه تفاوت میانگین گروه‌ها در تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی

متغیرها	گروه‌ها	تفاوت میانگین	انحراف استاندارد	معناداری	کران پایین	کران بالا
تعارضات مالی	واقعیت درمانی _ مدیریت موفق پول	-۰/۲۶۷	۰/۵۳۷	۰/۶۲۲	-۱/۳۵۰	۰/۸۱۶
	واقعیت درمانی_ گروه گواه	۲/۷۷۸*	۰/۵۳۷	۰/۰۰۰	۱/۶۹۵	۳/۸۶۱
	مدیریت موفق پول- گواه	۳/۰۴۴**	۰/۵۳۷	۰/۰۰۰	۱/۹۶۱	۴/۱۲۷
جهت‌گیری گفت‌و شنود	واقعیت درمانی _ مدیریت موفق پول	-۰/۸۸۹	۰/۹۱۵	۰/۳۳۷	-۲/۷۳۵	۰/۹۵۷
	واقعیت درمانی_ گروه گواه	۱/۹۵۶*	۰/۹۱۵	۰/۰۳۸	۰/۱۱۰	۳/۸۰۱
جهت‌گیری هم‌نوایی	واقعیت درمانی _ مدیریت موفق پول	-۰/۸۶۷	۰/۶۰۹	۰/۱۶۲	-۲/۰۹۶	۰/۳۶۳
	واقعیت درمانی_ گروه گواه	۱/۷۱۱*	۰/۶۰۹	۰/۰۰۸	۰/۴۸۱	۲/۹۴۱
صمیمیت زناشویی	واقعیت درمانی _ مدیریت موفق پول	۴/۱۳۳	۲/۱۸۷	۰/۰۶۶	-۰/۲۸۰	۸/۵۴۶
	واقعیت درمانی_ گروه گواه	۹/۰۰۰*	۲/۱۸۷	۰/۰۰۰	۴/۵۸۷	۱۳/۴۱۳
	مدیریت موفق پول- گواه	۴/۸۶۷*	۰/۰۳۱	۰/۰۳۱	۰/۴۵۴	۹/۲۸۰

جدول ۶ نشان می‌دهد که تفاوت میانگین تعارضات مالی، ابعاد ارتباطات خانوادگی و صمیمیت زناشویی بین گروه بسته آموزشی برگرفته از واقعیت درمانی با گروه بسته‌ی آموزشی مدیریت موفق پول غیرمعنادار است. در نتیجه می‌توان گفت اثر هر دو بسته آموزشی یکسان است.

اثر بخشی دو آموزش مدیریت موفق پول در خانواده و آموزش مبتنی بر واقعیت درمانی نپرداخته است که بتوان همسویی و ناهم‌سویی آن را با سایر پژوهش‌ها بررسی کرد اما به هر ترتیب روش مدیریت موفق پول نیز مانند روش واقعیت درمانی توانسته است موثر باشد. از سوی دیگر پژوهش‌های گوناگون اثربخشی روش واقعیت درمانی را بر تعارضات زناشویی نشان داده اند از جمله خزایی و همکاران (۱۳۹۹) و جعفری منش و همکاران (۱۴۰۰) اثربخشی واقعیت درمانی را بر تعارضات زناشویی اثر معنادار دارد. اثربخشی همچنین کریم نژاد و یوسفی (۱۳۹۷) اثربخشی روش شفقت به خود را بر بهبود روابط خانوادگی و صمیمیت، احمدی مهر و همکاران (۱۴۰۰) اثربخشی روش بوئن را بر روابط خانوادگی نشان داده اند؛ غفرالهی و همکاران (۱۴۰۰) اثربخشی درمان هیجان مدار را بر صمیمیت زناشویی نشان داده‌اند؛ به این

پژوهش حاضر با هدف تعیین مقایسه اثربخشی بسته آموزشی مدیریت موفق پول با واقعیت درمانی بر تعارضات مالی، ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی زنان صورت پذیرفت. نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌های تکراری نشان داد که هر دو روش بر تعارضات مالی، رضایت زناشویی، ابعاد تجربه هیجانی نسبت به همسر، ابعاد ارتباطات خانوادگی و صمیمیت زناشویی اثر معنادار دارند اما بین اثربخشی دو روش تفاوت معنادار دارد. تا کنون پژوهش چاپ شده‌ای به مقایسه

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تعیین مقایسه اثربخشی بسته آموزشی مدیریت موفق پول با واقعیت درمانی بر تعارضات مالی، ارتباطات خانواده و صمیمیت زناشویی زنان صورت پذیرفت. نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌های تکراری نشان داد که هر دو روش بر تعارضات مالی، رضایت زناشویی، ابعاد تجربه هیجانی نسبت به همسر، ابعاد ارتباطات خانوادگی و صمیمیت زناشویی اثر معنادار دارند اما بین اثربخشی دو روش تفاوت معنادار دارد. تا کنون پژوهش چاپ شده‌ای به مقایسه

که در این بعد نمره بالایی می‌گیرند، اعضای خانواده بدون هیچ محدودیتی ارتباط راحت و صمیمانه‌ای دارند، این خانواده‌ها زمان زیادی را در جهت ارتباط متقابل و بحث درباره موضوعات مختلف، صرف می‌کنند (گاتمن، ۲۰۱۱)؛ از این رو، افراد خانواده فعالیت‌های انفرادی، افکار و احساساتشان را با دیگر اعضای خانواده در میان می‌گذارند و اعضا در کنار یکدیگر و با هم تصمیم می‌گیرند؛ در خانواده‌هایی با جهت گفت و شنود، تشویق به مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها، منجر به شکل‌گیری استقلال، صمیمیت، احساس مثبت نسبت به یکدیگر و رضایتمندی از زندگی مشترک می‌شود (گاتمن و گاتمن، ۲۰۱۳). از این رو به نظر می‌رسد این آموزش‌ها حاوی آگاهی و راهبردهایی بوده‌اند که نه تنها کمک کرده‌اند تا هم‌نوایی و همراهی در خانواده بهتر شود بلکه فرصتی فراهم شده تا ضمن هم‌نوایی فرصت گفت و شنود فراهم گردد در همین رابطه می‌توان گفت و شنود کرد در همین راستا به نظر می‌رسد افراد با این آموزش‌هایی که دریافت کرده‌اند از جمله چگونگی کاهش هزینه‌ها، اولویت‌بندی هزینه‌ها، توافقات مالی، بودجه‌بندی مالی، کسب درآمد بیشتر، همدلی مالی، آموزش مالی، آینده‌نگری مالی، ویژگی‌های مؤثر در مدیریت پول و ارتباطات مؤثر در رشد مالی؛ نگرش آنان نسبت به مسائل مالی که به طور مستقیم و غیرمستقیم ابعاد مختلف زندگی زوجی را تحت تاثیر قرار می‌دهد تغییر یافته است و این تغییر نگرش نسبت به پول و مدیریت پول باعث شده تا برخی توقعات و انتظارات در زندگی زوجی تغییر یابد و در نتیجه تعارضات کاهش یافته و زنان روابط زوجی بهتری را تجربه نماید.

در تبیین اثربخشی روش مدیریت موفق پول بر صمیمیت می‌توان گفت صمیمیت فرآیند تعاملی است که در آن افراد تلاش می‌کنند به یکدیگر نزدیک شوند و شباهت‌ها و تفاوت‌هایشان در احساسات، افکار و روش‌ها کشف شود و محور این فرآیند شناخت، درک و پذیرش و همدلی با احساسات فرد دیگر و قدردانی یا پذیرش دیدگاه منحصر به فرد، فرد دیگر از دنیا است؛ این حالت در سایه هیجانات منفی به دشواری شکل می‌گیرد چرا که اضطراب، افسردگی، نفرت و خشم حالاتی را در افراد شکل می‌دهد که باعث دوری آنان از یکدیگر می‌شود

ترتیب می‌توان گفت روش مدیریت موفق پول نیز همچون روش‌های دیگر قدرت بهبود سازه‌های خانوادگی اثر معنادار داشته باشد. در تبیین اثربخشی روش مدیریت موفق پول بر تعارضات مالی می‌توان گفت تعارضات مالی به مجموعه اختلافات زوجی اشاره دارد که بر سر درآمد، هزینه‌ها و مخارج رخ می‌دهد (اسدی، یوسفی و مهداد، ۱۴۰۰)؛ بنابراین به نظر می‌رسد این آموزش‌ها مجهز به راهبردهای آگاهی بخشی بوده است که به زنان متأهل کم کرده است تا حداقل اختلاف بر سر مسائل مالی را تجربه کنند. از جمله این راهبردها می‌توان به آشنایی با چگونگی کاهش هزینه‌ها، اولویت بندی هزینه‌ها، بودجه بندی براساس زمان، توجه به توافقات مالی در زندگی، چگونگی ارتباطات جهت جلب حمایت‌های مالی، آشنایی با شیوه‌های کسب درآمد بیشتر و چگونگی رشد مالی باعث شده است تا زنان متأهل دیدگاه جدیدی نسبت به پول و مدیریت آن پیدا کرده‌اند در نتیجه این موضوع باعث شده است تا تعارضات مالی آنان کاهش یابد.

در تبیین اثربخشی این روش بر افزایش روابط خانوادگی از نوع گفتگو و روابط هم‌نوایی در این روش می‌توان گفت الگوهای ارتباطی خانواده به چگونگی ارتباط اعضای خانواده با یکدیگر و این که افراد خانواده چگونه ارتباطات خانوادگی را معنا می‌کنند، اشاره دارد (فیتزپاتریک و کوئینر، ۲۰۱۰). در الگوهای ارتباطی خانواده دو بعد زیربنایی هم‌نوایی و گفت و شنود شناسایی شده است؛ بعد هم‌نوایی مصداق و درجه‌ای از الگوهای ارتباطی خانوادگی است که بر اعضا در جهت یکسان کردن نگرش، ارزش‌ها و عقاید فشار می‌آورد؛ خانواده‌هایی که در این بعد نمرات بالاتری را می‌گیرند بر هم‌نوا کردن عقاید و نگرش‌ها تأکید دارند؛ این نوع جهت‌گیری بر هماهنگی، اجتناب از تعارض و کشمکش، وابستگی و چسبندگی اعضا به یکدیگر تأکید دارند؛ ارتباط در این خانواده‌ها منعکس‌کننده صمیمیت، احترام متقابل و الگوهای ارتباطی کارآمد است (گاتمن و گاتمن، ۲۰۱۳). بعد مهم دیگر در این الگو بعد گفت و شنود در خانواده است که به درجه و میزانی که خانواده، فضای آزاد و راحتی را برای مشارکت اعضای خانواده در موضوعات مختلف ایجاد می‌کنند، گفته می‌شود (کوئینر و فیتزپاتریک، ۲۰۱۲). در خانواده‌هایی

در تبیین اثربخشی روش آموزش مبتنی برواقعیت درمانی بر رضایت زناشویی و کاهش تعارضات باید گفت از آنجا که رضایت زناشویی به معنای احساسات عینی از خشنودی، رضایت، لذت تجربه شده توسط زن و شوهر زمانی که همه جوانب ازدواج را در نظر می‌گیرند است (باباصفری و همکاران، ۱۴۰۰) بنابراین طبق تعریف فوق رضایت زناشویی در واقع نگرش مثبت و لذت‌بخش است که زن و شوهر از جنبه‌های مختلف روابط زوجی خود دارند و نارضایتی در واقع نگرش منفی و ناخشنود از جنبه‌های مختلف روابط زوجی است. برای اینکه فرد سطح رضایت‌مندی خود را تعیین کند هزینه‌ها و پاداش‌های روابطشان را برآورد می‌نماید، مزایا و پاداش‌های بالقوه با انتظارات فرد در مورد رابطه مقایسه می‌شوند (گاتمن، ۲۰۱۱). بررسی خواسته‌های مالی: مراجع چه می‌خواهد؟ بررسی عملکرد مالی: برای رسیدن به خواسته‌هایشان تا حالا چه کرده اند؟ خودارزیابی: آیا کارهایی که تا به امروز انجام داده است ثمربخش بوده یا خیر؟ طرح‌ریزی مالی: از چه دستورالعمل یا برنامه‌ای باید پیروی کند تا به خواسته‌هایشان برسد؟ (میلفورد و کیدل، ۲۰۲۰). بنابراین به نظر می‌سد با این آموزش‌ها زنان به تفکر واداشته شده‌اند و متوجه شده‌اند که در حوزه‌ی مالی در خانواده چه انتظارات، باورها، و رفتارهای غلطی را در زندگی روزمره خویش انتخاب کرده‌اند که موجب تعارضات مالی شده و نه تنها به هدفشان نرسیده‌اند بلکه بسیاری از فرصت‌های زندگی زناشویی را از دست داده‌اند بنابراین آشنایی با مدیریت موفق پول و فکرانگیزی در زمینه‌ی تعارضات مالی و حل آن‌ها موجب شده است تعارضات مالی کاهش یابد و در عوض افراد رضایت زناشویی‌شان افزایش یابد. در تبیین اثربخشی آموزش مبتنی بر واقعیت درمانی بر افزایش روابط خانوادگی از نوع گفتگو و روابط همنوایی در این روش می‌توان گفت الگوهای ارتباطی خانواده به چگونگی ارتباط اعضای خانواده با یکدیگر و این که افراد خانواده چگونه ارتباطات خانوادگی را معنا می‌کنند، اشاره دارد (فیتزپاتریک و کوئینر، ۲۰۱۰). در الگوهای ارتباطی خانواده دو بعد زیربنایی همنوایی و گفت و شنود شناسایی شده است؛ بعد همنوایی مصداق و درجه‌ای از الگوهای ارتباطی خانوادگی است که بر اعضا در جهت یکسان کردن نگرش، ارزش‌ها و عقاید فشار می‌آورد؛ خانواده‌هایی که در این بعد نمرات

چرا که نگرانی‌ها و تعارضات درونی حاصل از هیجانات منفی مانع همدلی می‌شود و انتظارات فرد را افزایش می‌دهد، و در نتیجه روابط بین فردی او را مخدوش می‌کند به خصوص با کسانی که با هم روابط نزدیک‌تر دارند. بنابراین به نظر می‌رسد که روش مدیریت موفق پول حاوی آموزش‌هایی در زمینه‌ی کاهش هزینه‌ها، اولویت‌بندی هزینه‌ها، توافقات مالی، بودجه‌بندی مالی، کسب درآمد بیشتر، همدلی مالی، آموزش مالی، آینده‌نگری مالی، ویژگی‌های مؤثر در مدیریت پول و ارتباطات مؤثر در رشد مالی بوده است این آموزش‌ها گرچه به طور مستقیم صمیمیت را هدف قرار نمی‌دهد اما با تغییر در سایر ابعاد زندگی که مستقیماً در گیر تعارضات مالی بوده است و کاهش این تعارضات توانسته رضایت زناشویی را افزایش دهد و بالتبع آنان صمیمیت زناشویی افزایش یافته است.

در تبیین اثربخشی روش واقعیت درمانی بر تعارضات مالی می‌توان گفت تعارضات مالی به مجموعه اختلافات زوجی اشاره دارد که بر سر درآمد، هزینه‌ها و مخارج در خانواده رخ می‌دهد (اسدی، یوسفی و مهداد، ۱۴۰۰) بنابراین به نظر می‌رسد این آموزش‌ها مجهز به راهبردهای آگاهی بخشی بوده است که به زنان متاهل کم کرده است تا حداقل اختلاف بر سر مسائل مالی را تجربه کنند. از جمله این راهبردها می‌توان به چهار مرحله این روش که برای مدیریت موفق پول طراحی شده اشاره کرد: بررسی خواسته‌های مالی: مراجع چه می‌خواهد؟ بررسی عملکرد مالی: برای رسیدن به خواسته‌هایشان تا حالا چه کرده اند؟ خودارزیابی: آیا کارهایی که تا به امروز انجام داده است ثمربخش بوده یا خیر؟ طرح‌ریزی مالی: از چه دستورالعمل یا برنامه‌ای باید پیروی کند تا به خواسته‌هایشان برسد؟ (میلفورد و کیدل، ۲۰۲۰). بنابراین به نظر می‌سد با این آموزش‌ها زنان به تفکر واداشته شده‌اند و متوجه شده‌اند که در حوزه‌ی مالی در خانواده چه انتظارات، باورها، و رفتارهای غلطی را در زندگی روزمره خویش انتخاب کرده‌اند که موجب تعارضات مالی شده و نه تنها به هدفشان نرسیده‌اند بلکه بسیاری از فرصت‌های زندگی زناشویی را از دست داده‌اند بنابراین آشنایی با مدیریت موفق پول و فکرانگیزی در زمینه‌ی تعارضات مالی و حل آن‌ها موجب شده تعارضات مالی کاهش یابد.

بالتری را می‌گیرند بر هم‌نوا کردن عقاید و نگرش‌ها تأکید دارند؛ این نوع جهت‌گیری بر هماهنگی، اجتناب از تعارض و کشمکش، وابستگی و چسبندگی اعضا به یکدیگر تأکید دارند؛ ارتباط در این خانواده‌ها منعکس‌کننده صمیمیت، احترام متقابل و الگوهای ارتباطی کارآمد است (گاتمن و گاتمن، ۲۰۱۳).

بعد مهم دیگر در این الگو بعد گفت و شنود در خانواده است که به درجه و میزانی که خانواده، فضای آزاد و راحتی را برای مشارکت اعضای خانواده در موضوعات مختلف ایجاد می‌کنند، گفته می‌شود (کوئینر و فیتزباتریک، ۲۰۱۲). در خانواده‌هایی که در این بعد نمره بالایی می‌گیرند، اعضای خانواده بدون هیچ محدودیتی ارتباط راحت و صمیمانه‌ای دارند، این خانواده‌ها زمان زیادی را در جهت ارتباط متقابل و بحث درباره موضوعات مختلف، صرف می‌کنند (گاتمن، ۲۰۱۱)؛ از این رو، افراد خانواده فعالیت‌های انفرادی، افکار و احساساتشان را با دیگر اعضای خانواده در میان می‌گذارند و اعضا در کنار یکدیگر و با هم تصمیم می‌گیرند؛ در خانواده‌هایی با جهت گفت و شنود، تشویق به مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها، منجر به شکل‌گیری استقلال، صمیمیت، احساس مثبت نسبت به یکدیگر و رضایتمندی از زندگی مشترک می‌شود (گاتمن و گاتمن، ۲۰۱۳). از این رو به نظر می‌رسد این آموزش‌ها حاوی آگاهی و راهبردهایی بوده‌اند که تا هم‌نوایی و همراهی در خانواده بهتر شود و فرصتی فراهم شود تا ضمن هم‌نوایی فرصت گفت و شنود فراهم گردد بر این اساس افراد آموزش‌هایی دریافت کرده‌اند از جمله بررسی خواسته‌های مالی: مراجع چه می‌خواهد؟ بررسی عملکرد مالی: برای رسیدن به خواسته‌هایشان تا حالا چه کرده‌اند؟ خودارزیابی: آیا کارهایی که تا به امروز انجام داده‌اند ثمربخش بوده یا خیر؟ طرح‌ریزی مالی: از چه دستورالعمل یا برنامه‌ای باید پیروی کند تا به خواسته‌هایشان برسد؟ باعث شده تا آنان به عیوب خود در رابطه و موضعات مالی پی ببرند و بکوشند تا لاقلاً اثر خود را از تعارضات مالی بکاهند و به این ترتیب ارتباطات بهتری را تجربه کنند و ضمن هم‌نوایی، گفت و شنود با هم داشته باشند. پژوهش حاضر، همانند هر پژوهش دیگر محدودیت‌هایی داشته است از جمله می‌توان به این موارد اشاره کرد: پژوهش کیفی فقط در حیطه زنان متأهلی که در بعد مدیریت مالی موفق بودند و متعلق به طبقه متوسط بودند انجام و پروتکل مورد استفاده در این پژوهش تدوین شد؛ لذا سایر زنان مورد توجه نبودند. همچنین جامعه آماری این پژوهش شامل زنان متأهل طبقه متوسط شهر تهران بود؛ لذا در تعمیم آن باید جانب احتیاط را رعایت کرد و در نهایت محقق بخش تدوین بسته آموزشی و پژوهشگری که بر دو گروه مداخله کرد در این پژوهش یکسان بود و نمونه به شکل در دسترس انتخاب شد که در تبیین نتایج باید احتیاط صورت گیرد؛ با توجه به محدودیت‌های پژوهشی ذکر شده پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی هماهنگی زوجین طبقه متوسط در زمینه مدیریت پول مطالعه شود و در

فرآیند تعاملی است که در آن افراد تلاش می‌کنند به یکدیگر نزدیک شوند و شباهت‌ها و تفاوت‌هایشان در احساسات، افکار و روش‌ها کشف شود و محور این فرآیند شناخت، درک و پذیرش و همدلی با احساسات فرد دیگر و قدردانی یا پذیرش دیدگاه منحصر به فرد، فرد دیگر از دنیاست؛ این حالت در سایه هیجانات منفی به دشواری شکل می‌گیرد چرا که اضطراب، افسردگی، نفرت و خشم حالاتی را در افراد شکل می‌دهد که باعث دوری آنان از یکدیگر می‌شود چرا که نگرانی‌ها و تعارضات درونی حاصل از هیجانات منفی مانع همدلی می‌شود و انتظارات فرد را افزایش می‌دهد، و در نتیجه روابط بین فردی او را مخدوش می‌کند به خصوص با کسانی که با هم روابط نزدیک‌تر دارند (فتح‌اله زاده و همکاران، ۱۳۹۶) بنابراین به نظر می‌رسد که بررسی خواسته‌های مالی: مراجع چه می‌خواهد؟ بررسی عملکرد مالی: برای رسیدن به خواسته‌هایشان تا حالا چه کرده‌اند؟ خودارزیابی: آیا کارهایی که تا به امروز انجام داده‌اند ثمربخش بوده یا خیر؟ طرح‌ریزی مالی: از چه دستورالعمل یا برنامه‌ای باید پیروی کند تا به خواسته‌هایشان برسد؟ باعث شده تا آنان به عیوب خود در رابطه و موضعات مالی پی ببرند و بکوشند تا لاقلاً اثر خود را از تعارضات مالی بکاهند و به این ترتیب ارتباطات بهتری را تجربه کنند و ضمن هم‌نوایی، گفت و شنود با هم داشته باشند. پژوهش حاضر، همانند هر پژوهش دیگر محدودیت‌هایی داشته است از جمله می‌توان به این موارد اشاره کرد: پژوهش کیفی فقط در حیطه زنان متأهلی که در بعد مدیریت مالی موفق بودند و متعلق به طبقه متوسط بودند انجام و پروتکل مورد استفاده در این پژوهش تدوین شد؛ لذا سایر زنان مورد توجه نبودند. همچنین جامعه آماری این پژوهش شامل زنان متأهل طبقه متوسط شهر تهران بود؛ لذا در تعمیم آن باید جانب احتیاط را رعایت کرد و در نهایت محقق بخش تدوین بسته آموزشی و پژوهشگری که بر دو گروه مداخله کرد در این پژوهش یکسان بود و نمونه به شکل در دسترس انتخاب شد که در تبیین نتایج باید احتیاط صورت گیرد؛ با توجه به محدودیت‌های پژوهشی ذکر شده پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی هماهنگی زوجین طبقه متوسط در زمینه مدیریت پول مطالعه شود و در

ساگا، رابرت اف. (۱۳۹۵). درمان مبتنی بر غنی سازی ارتباط (بهبودی از طریق همدلی عمیق و گفتگوی صمیمانه). ترجمه: محمدعلی نظری و معصومه نیکرو. تهران: انتشارات آوای نور

شیخ هادی سیروئی، رحمان؛ مدنی، یاسر؛ غلامعلی لواسانی، مسعود. (۱۳۹۶). اثربخشی رفتار درمانی دیالکتیک بر سبک‌های مدیریتی تعارض زوجین پرتعارض. فصلنامه سلامت جامعه؛ ۱۱(۳ و ۴): ۴۷-۵۵.

فتح‌اله زاده، نوشین؛ میرصیفی فرد، لیلیا؛ کاظمی، مهناز؛ سعادت، نادره؛ نوایی نژاد، شکوه. (۱۳۹۶). اثربخشی غنی سازی زندگی زناشویی بر اساس نظریه انتخاب بر کیفیت روابط زناشویی و صمیمیت زوج‌ها. فصلنامه روانشناسی کاربردی، ۴۳(۳): ۳۷۲-۳۵۳.

لوف، هانیه؛ شکری، امید؛ قنبری، سعید. (۱۳۹۳). نقش واسطه‌ای مدل‌های ارتباطی زوجین در رابطه بین تعارض زناشویی و مشکلات درونی‌سازی و برونی‌سازی شده دختران. روانشناسی خانواده. ۱ (۲): ۳-۱۸

کشتکاران، طاهره. (۱۳۸۸). رابطه الگوهای ارتباطی خانواده با تاب آوری در دانشجویان دانشگاه شیراز. فصلنامه دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، ۱۱(۳۹): ۴۳-۵۳.

کوروش‌نیا، مریم؛ لطیفیان، مرتضی. (۱۳۸۶). بررسی روایی و پایایی ابزار تجدید نظر شده الگوهای ارتباطات خانواده، فصلنامه خانواده پژوهی، ۳(۱۲): ۸۷۵-۸۵۵.

گلاس، ویلیام. (۱۳۹۷). تئوری انتخاب در اتاق مشاوره. ترجمه: علی صاحبی و عاطفه سلطانی فر. انتشارات: سایه سخن گلاس، ویلیام (۱۳۹۵). تئوری انتخاب و مدیریت زندگی. ترجمه: علی صاحبی، انتشارات: سایه سخن

میرزانی، زهرا؛ نیکنام شریانی، الهه؛ حیاتی، مژگان. (۱۳۹۷). اثربخشی واقعیت درمانی مبتنی بر واقعیت درمانی بر افزایش رضایت زناشویی و عزت نفس جنسی و کاهش تعارضات زناشویی زنان متقاضی طلاق. مجله پیشرفتهای نوین در علوم رفتاری ۳(۲۱): ۸۱-۶۱.

Archuleta, K. L. (2013). Couples, money, and expectations: Negotiating financial management roles to increase relationship satisfaction. *Marriage & Family Review*, 49(5), 391-411.

Bagarozzi D.A. (2011). A Closer Look at Couple Collusion: Protecting the Self and Preserving

مطالعات بعدی این حوزه سایر جوامع آماری نیز مدنظر قرار گیرد تا تعمیم داده‌ها با تبیین بیشتری امکان پذیر شود. همچنین در زمینه پیشنهادات کاربردی با توجه به مشکلات اقتصادی کشور پیشنهاد می‌شود فرمول موفقیت در مدیریت پول در طبقه متوسط به سایر زنان این طبقه آموزش داده شود و با توجه به اثربخشی روش مدیریت موفق پول بر حل تعارضات مالی پیشنهاد می‌شود مشاوران از این روش برای حل تعارضات زوج‌های جوان بهره ببرند.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران مراتب قدردانی و تشکر خود را از زنان شرکت‌کنندگان این پژوهش که با استقبال و بردباری، در روند استخراج نتایج همکاری نمودند، اعلام می‌دارند.

تعارض منافع

نویسندگان این مطالعه هیچ گونه تعارض منافی در انجام و نگارش آن ندارند. مطالعه حاضر، برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول بوده و نویسنده مسئول، مسئولیت کامل داده‌ها، اطلاعات و نتایج پژوهش را عهده‌دار می‌باشد.

منابع

احمدی مهر، زهرا؛ یوسفی، زهرا؛ گل پرور محسن. (۱۴۰۰)

بررسی اثربخشی روش: بین نسلی بوئن بر روابط خانوادگی، مرزها، مثلث‌سازی و شیوه‌های کنترل زنان متاهل در شهر اصفهان. مجله روانشناسی بالینی سمنان، ۱۲(۳): ۲۵-۳۴
احیاء‌کننده، منیژه؛ یوسفی، فریده. (۱۳۹۶). رابطه الگوهای ارتباطی خانواده و سازگاری با دانشگاه: نقش واسطه‌ای راهبردهای مقابله با استرس. فصلنامه خانواده پژوهی، ۱۳(۵۰): ۲۹۱-۲۷۳.

جعفری منش، مریم؛ زهراکار، کیانوش؛ تقوایی، داوود، پیرانی، ذبیح. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش مبتنی بر واقعیت درمانی بر فرسودگی زناشویی زوجین دارای تعارض زناشویی. مجله تحقیقات علوم رفتاری، ۱۸(۳): ۲۸۸-۲۹۹.

دریایی، مهدی؛ صاحبی، علی. (۱۳۸۱). بررسی اثربخشی آموزش مفاهیم نظریه انتخاب و فنون واقعیت درمانی بر افزایش صمیمیت زوجین ناسازگار مراجعه کننده به مراکز مشاوره. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.

- Jewkes, R. (2002). Intimate partner violence: causes and prevention. *The Lancet*, 359(9315), 1423-1429.
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (2020). Research on marital satisfaction and stability in the 2010s: Challenging conventional wisdom. *Journal of Marriage and Family*, 82(1), 100-116.
- Kazim, S. M., & Rafique, R. (2021). Predictors of marital satisfaction in individualistic and collectivist cultures: A mini review. *Journal of Research in Psychology*, 3(1), 55-67.
- Koerner, A. F. & Fitzpatrick, M. A. (2012). Understanding family communication patterns and family functioning: The roles of conversation orientation and conformity orientation. *Annals of the International Communication Association Journal*, 26(1), 36-65.
- Milford, T. M., & Kiddell, R. B. (2020). Glasser's Choice Theory and Science Education in British Columbia. In *Science Education in Theory and Practice* (pp. 29-48). Springer, Cham.
- Reis, H. T. (2021). Gender effects in social participation: Intimacy, loneliness, and the conduct of social interaction. In *The emerging field of personal relationships* (pp. 91-105). Routledge, ۴۳). Springer, Cham.
- Mistry, R. S., Lowe, E. D., Benner, A. D., & Chien, N. (2008). Expanding the family economic stress model: Insights from a mixed-methods approach. *Journal of marriage and family*, 70(1), 196-209.
- Schrodt, P., Ledbetter, A. M. & Ohrt, J. K. (2007). Parental confirmation and affection as mediators of family communication patterns and children's mental well-being. *Journal of Family Communication*, 7, 23-46.
- Taft, M. K., Hosein, Z. Z., Mehrizi, S. M. T., & Roshan, A. (2013). The relation between financial literacy, financial wellbeing and financial concerns. *International journal of business and management*, 8(11), 63.
- Thompson, L and Walker AJ. (1987). Mothers as Mediators of Intimacy between Grandmothers and Their Young Adult Granddaughters. *Family Relations*, 36(1), 72-77.
- Wubbolding R.E. Casstevens WJ. & Fulkerson M.H. (2017). Using the WDEP System of Reality Therapy to Support Person-Centered Treatment Planning. *Journal the American Journal of Family Therapy*, 39(5); 390-403.
- Boddi, V., Fanni, E., Castellini, G., Fisher, A. D., Corona, G., & Maggi, M. (2015). Conflicts within the family and within the couple as contextual factors in the determinism of male sexual dysfunction. *The journal of sexual medicine*, 12(12), 2425-2435.
- Bradley, E.L. (2014). Choice theory and reality therapy: an overview. *International Journal of Choice Theory and Reality Therapy*, 1(3); 6-14.
- Conger, K. J., Rueter, M. A., & Conger, R. D. (2000). 13 The Role of Economic Pressure in the Lives of Parents and Their Adolescents: The Family Stress Model. *Negotiating adolescence in times of social change*, 201.
- Dandeneav, M. & Johnson, S (2009). Facilitating intimacy: Interventions and effects. *Journal of Marital and Family Therapy*, 20(1), Pages 17-33, July 1994.
- Dean, L. R., Carroll, J. S., & Yang, C. (2007). Materialism, perceived financial problems, and marital satisfaction. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 35(3), 260-281.
- Fitzpatrick, M. A. & Koerner, A. F. (2010). Family communication schema effect on children's resiliency. In S. Dunwoody, L. Becker, D. McLeod, & G. Kosick (Eds.), *and the evolution of key mass communication concepts: Honoring Jack M. McLeod* (pp. 113-138). Cresskill, NJ: Hampton.
- Gottman, J. M. & Gottman, J. S. (2013). *The art & science of love: A weekend workshop for couples*. Seattle, WA: The Gottman Institute.
- Gottman, J. M. (2011). *The science of trust: Emotional attunement for couples*. New York: Norton.
- Grills, C. Villanueva, S. Anderson, M. Corsbie-Massay, C. L. Smith, B. Johnson, L. & Owens, K. (2015). Effectiveness of Choice Theory Connections: A Cross-Sectional and Comparative Analysis of California Female Inmates. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 59(7), 757-771.
- James, L. M. & Jeffrey, S. A. (2012). Perfectionism and fear of intimacy: Implications for relationships. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 12(4), 368-374.